

I.

Bojen, ~~Kreuzen~~^{an} in kreisförmigen
Zirkeln

1 - 90/9

Prud'homme

in

Corrigenda

[Pudgora]

~~Nekatere sem prvi objavil v~~
~~Dejanju l. 1932 št. 11939 št. 1~~

Zbral sem nekaj bežnih misli, ki sem jih bil zabele-
žil tu in tam na robu svoje knjige življenja. Mnoge med njimi
so povsem navadne, vsakdanje, pa se mi je vseeno zelo primerno,
da jih zapišem. Zakaj vprav tisto, kar je vsakdanjega, se le pre-
rado neopaženo mimo nas. In vendar je vsakdanji kruh, ^{ki od ujeja} ~~od kate~~
~~rega~~ živimo, važnejši od najbolj izbrane hrane! Zakaj brez onega
bi si tudi te ne mogli privoščiti.

Nekatere teh misli niso brez osti. Kdor ~~koli~~ jo bo
začutil, naj gre vase in premisli, zakaj meni, da sem ga zadel,
ko ~~pa~~ v resnici prav gotovo nisem nanj mislil. Meni, grešniku,
pa, ^{relikoduino} ~~relikoduino~~, prosim, naj odpusti, posebej še, če sem s tem svojim pisanjem
kaj pripomogel, da bo bolj spoznal sebe in svet, v katerem živi.

Correspondence

sh. 12 /rente

" 14 /alr

" 39/5 citargi

✚+

Nobenega vprašanja ni, s katerim bi se bil človeški
 rod od prvih časov pa do danes toliko ukvarjal, kakor se je ukvar-
 jal s vprašanjem o Bogu. Nekje sem bral, da je najprimernejše
 ime za Boga: Neizbežni, Neizogibni. Zakaj, kamor koli upreš svoj
 pogled, ali se poglobiš sam vase ali opazuješ in premišljuješ
 druge ljudi ali pa se zatopiš v ostali svet, povsod srečaš Boga,
 povsod se ti v eni ali drugi obliki viličuje njegova pesoba in
 misel nanj.

Kako naivni in nespametni so tedaj vsi tisti, ki bi
 hoteli pripraviti ljudi do tega, da bi tudi iz najgloblj ~~skritega~~
 kotička svojega srca popolnoma prehnali sleherno misel na Boga
 in bi radi z vsakovrstnimi otročjimi izmišljotinami utešili
 njihovo hrepenenje po Njem, ki je naš pravzrok in edini pravi
 cilj in smisel vsega našega življenja in bitja.

+ Ta in drugi v knjižnem ~~opraceni~~ ~~ustavki~~ so bili ~~deli~~ v celoti sk ~~delovne~~
 objavljeni v "Družini" 1906

+ Kako moder, dober in pravičen je Bog, ko ni dopustil, da bi mogli tako strogo dokazati, da resnično je, kakor lahko dokažemo, da je dvakrat dve štiri, ali, da je zemlja, voda *ali* zrak, da sonce sveti in greje, da rastline rastejo in živali živijo itd. ~~itd.~~ Zakaj, če bi bilo to mogoče, potem bi se ljudje ~~v tej~~ ~~reči~~ nujno razločili v dve skupini: v šolane in učene, ki bi kratko in malo vedeli, da je Bog, pa v preproste in nauke, ki bi mogli samo še verovati vanj. / V resnici bi bili ti poslednji na boljšem; zakaj vera je milost, ki človeka dviga k popolnosti, veda pa je le bleščeča se pena, ^{kaj lahko} ki zapelja človeka v grešno ohlost. /

Modri Bog tega ni dopustil. Pred njim smo vsi enaki, preprosti in šolani, nevedni in učeni. Vsak in vsi enako moramo pripogniti pred Njim svoje koleno in Ga ponižno prositi, naj

nam da milost svoje vere. Druge poti ni in je za nas ne more
biti, da bi *ga* zares spoznali in *mu* prav služili.

pisano delo opicij
Kako ~~smešni se~~ torej tisti, ki se trudijo, da bi tako
rekoč z matematično nujnostjo dokazali, da je Bog! ~~ne~~ *ničesar* in ne-
početi čimerno ~~delo~~! Namesto, da bi s svojim razumom razkrivali in
razgrinjali pred svetom vedno nove dokaze božjega veličastva,
njegove neskončne resničnosti, modrosti, pravičnosti, lepote in
ljubezni, sploh njegove neskončne popolnosti, iščejo - čeprav
nevede in nehote - kako bi *ga* ponižali na raven njegovega
stvarstva ter se trudijo, kako *ga* človeški rod oropeli prve in
najpotrebnejše milosti, milosti vere v Boga!

Zato pa: Zahvaljen bodi Gospod, da bo ostalo na veke
brez⁶uspešno t²o d³elo in Te bo ves človeški rod lahko do konca
molil v ponižnosti vere!

2A
14. (?)

xxx

+ Popolnoma brez vere se ne da živeti. Tudi najbolj zagri-
zen in dosleden racionalist in ateist priznava v resnici celo
vrsto idej in nazorov, katerih ni sam nikdar do konca preveril,
pa je kljub temu prepričan o njihovi resničnosti in pravilnosti.
Če pa je tako, da moraš verovati, potem je vsekakor pametneje in
modreje, če se okleneš vere v večnega, nespremenljivega, neskončno
popolnega in vsemogočnega Boga ter sprejmeš njegove nauke in
zapovedi, kakor da bi se ~~klanjal raznim namišljenim bogovom, katere~~
~~deka prejal slej ali tlej do konca,~~
~~se vsi le od čezno do jutri in bi se~~ vdal raznim dvomljivim
filozofijam, ki za življenje nič ne veljajo ~~in nič ne pomenijo in~~
~~bi se klanjal raznim namišljenim bogovom, katere deka prej ali~~
~~slej belem konec.~~

+ Če bi Boga ne bilo... Dokler Bog je, dokler vzdržuje

in s svojimi zakoni vlada svet, dokler nosijo ljudje v svojih srcih božji glas vesti, ki jim pravi, kaj je prav in kaj ne ter jih sili, da se po tem ravnaajo, toliko časa se je lahko igrali z mislijo, kakor da Boga ni treba ali, da ga sploh ni. Bog namreč kljub temu je in ostane in, kadar je sila, se še vedno lahko zatečeš k njemu, v varstvo njegove pravice, ljubezni in dobrote.

Toda kaj bi bilo, če bi se misel in želja bogotajcev nekoč izpolnila in bi Boga res nič več ne bilo? Kako, s kakšnimi občutki bi potem še mogli živeti na tej zemlji popolnoma prepuščeni usodni igri slepih sil, ki lahko vsak trenutek porušijo ves naravni red v stvarstvu, ga spremenijo v kaos in nas pokopljejo pod njegovimi razvalinami! Žival, ki nima pameti in se ne zaveda nestalnosti svoje usode, lahko živi tja v dan brez misli

na Boga. Človek pa, ki ve, kako bedno, nevarno in negotovo je ^{to} živ-
ljenje na zemlji, bi moral brez ^{ve} ~~v~~ Boga in brez zaupanja v njeg-
ovo vodstvo in varstvo obupati in se ugonobiti. Če tega ne sto-
ri, je to le dokaz, da o teh rečeh ~~je~~ malo ali nič ne razmišlja,
ali pa da njegova nevera le ni tako trdna, kakor si morda sam
domišlja.

~~7~~

xxx

+

Nobeno spoznanje o Bogu se ne zdi tako razumljivo, ne ustre-
za tako naši človeški naravi, kakor to, da je Bog pravičen sod-
nik, ki dobro plačuje in hudo kaznuje. Kār koli dobrega, stori-
mo, se nam takoj² nehote¹ vzbudi misel, da bi morali biti za to
poplašani in kadar koli se v čem pregrešimo, začutimo v sebi
~~brs~~ očitajoči glas vesti, ki nas navdaja s strahom pred kaz-
nijo. Zato ni nič čudno, če se verni ljudje ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~
~~xxxxxxxxxxxx~~ ob raznih stiskah in nadlogah, ki prihajajo nad člo-
veški rod, tako radi sprašujejo in ugibljejo, zakaj in čemu Bog
ljudi tako tepe. Za premnoge je beseda o jezi in šibi božji naj-
bolj vsakdanja in priljubljena razlaga za vse, kar morajo ljud-
je hučega pretrpeti.

Gotovo je na tem veliko resnice in predstava o Bogu, ki
ljudi, poedince pa tudi cele narode in ves človeški rod za nji-

hove grehe hudo, včasih navidežno ~~kar~~ neusmiljeno pokori, je v jedru brez dvoma pravilna. Vendar bi ne smeli nikdar pozabiti, da je sleherna misel o tem, kako se neskončno dobri in usmiljeni Bog zaradi naših pregreh vznejevolji in od časa do časa s šibo jezo zamahne po nas, predvsem le človeška prispodoba z neizogibnimi pomanjkljivostmi vsake prispodobe.

Bog je v svoji neskončni popolnosti in blaženosti vedno enak, ~~ter~~ se zaradi naše nepokorščine nič ne vznemirja in ne jezi. Njegovi zakoni resnice, pravice in ljubezni, ki jih je polžil v stvarstvo, zadoščajo že sami, da se njegova volja nad nami brez-pogojno izpolni in se vsak, tudi najmanjši greh prej ali slej pravično kaznuje in maščuje. // To seveda ne pomeni, kakor da je Bog ure vesoljstva ob stvarjenju enkrat za vselej navil, poslej pa ~~da mirno in~~ brezбриžno gleda, kako se tok dogodkov odvija. ~~¶~~ Gre le za to, da se vse na svetu, ~~x~~ godi, razvija in končno ureja

po večnih in neizpremenljivih zakonih božje resnice, pravice
in ljubezni. Tudi velja tudi ^{v primerih, ko} ~~kadaj, kadar~~ Bog v naravni tok dogod-
kov našega osebnega in skupnega življenja posebej poseže in ^{jih po} ~~se po svojemu~~ ^{uravnja.} ~~uravnja.~~ Tudi ~~stori~~ ^{uravnja.} svoji za nas nedoumljivih
načrtih in namenih ~~posebej uravnja.~~

Zaradi tega pomeni večinoma le prazno in brezplodno ugi-
banje, če hočemo kdaj z gotovostjo vedeti, da je Bog koga, poedin-
ca, ^{ali vsilovski zodi,} ~~ali vs~~ narod ^{za} neke povsem določene grehe posebej kazno-
val. Večina ~~x~~ tega, kar si predstavljamo kot posebno kazen ali
šibo božjo, ni namreč v resnici nič drugega kot nujna, po bož-
jih zakonih neizogibna posledica naših ~~lastnih~~ napak in pregreh.
Iz tega pa tudi že ^{sledi} ~~lahko sklepamo~~ ^{(kasanje, molitev,} da je poleg in prošnji za
odpuščanje najzaneeljivejše sredstvo za odvrnitev takih nesreč ^{le}
resnična pokora in resnično poboljšanje. Brez tega nas tudi v
bodoče ne bi moglo nič rešiti novih nesreč.

~~3/8~~

+++

+ Bog je vedno isti, tak, kakršen je, in ne more biti dru-
gačen. Zato bi se zelo motil, kdor bi ga hotel po človeško pre-
prostiti, naj o njegovih delih in napakah drugače sodi, ali naj
mu to in ono, kar je zagrešil ali, kar utegne še grešiti, kar
tako spregleda in odobri. Take misli in želje bi bile zgolj
človeške marnje, ki jih Bog ne razume ter se noče in ne more
nanje ozirati.

brez primere.)

* Bog je ~~suševit~~ vladar. Dal nam je jasne, določne in tudi stroge zapovedi, kako naj bi živeli. Vendar ni v njegovem kraljestvu nikakih zakonov in oblastnikov, ki bi nas s policaji, žandarji in biriči silili, da moramo prav ravnati, ne denarnih kazni in zaporov, s katerimi bi nas pokonili zaradi naših prestopkov.

Bog nam pusti popolno svobodo, da ga priznamo ali pa zatajimo, da se podvržemo njegovi oblasti ali pa se ji upremo. Še več, pusti nam, da lahko tudi druge na vse mogoče načine, celo z vnanjim pritiskom in nasiljem od njega odvrčamo ter tako rušimo njegovo kraljestvo na zemlji.

Bog nam vse to pusti, njemu se nič ne mudi, da bi svoje gospostvo nad nami branil ali s silo utrjeval, niti ne, da bi se sproti naščeval za našo nepokorščino, žalitve in krivice,

*prvotni
skladiščni
izkazni listi me-
nili na takrat
na razpis
primos, vemo
in dal bolj
splošno ob-
liko.*

* Ta in naslednji + vesolno praznovanje so bili objavljeni že v
Dejanja, l. 1938 št. in l. 1939, št. * Tudi imen med njih, ki so *

ki mu jih z dneva v dan delamo.

In vendar se kljub doždevni brezbržnosti najvišjega Gospoda za naše človeško ponašanje nasproti njemu vse življenje razvija in teče dejansko po njegovih ^{roki:} ~~zakonih resnice, pravice in~~
~~Bog ne da svoje oblasti nikoli prenehanje in~~
~~tudi ljubezni.~~ Kar koli se na svetu zgodi lepega ali grdega, dobrega ^{ali} slabega, nič se ne zgodi zares mimo božjih zakonov, izven njihovega območja; vse se končno natančno po njih uravnava in obračunava.

V tem je najgloblji vzrok, zakaj je nesmiseln vsak, tudi najneznatnejši poskus, uveljaviti kraljestvo božje na zemlji z zgolj vnajimi, svetnimi sredstvi, kaj šele z nasiljem. Bog ne potrebuje naše pomoči, da bi mogel gospodovati nad svetom, pač pa potrebujemo mi njegove milosti, da bi zares zavladal v nas in med nami.

9/8

~~7/3~~
Predstava o ⁺⁺judu

~~Ljudje~~ Boga zelo radi počlovečimo. Kakršen je kdo.

Sam, kakršne poteze prevladujejo v njegovem značaju, tako si

navadno tudi Boga ^{zemlja} ~~predstavlja~~, takšne lastnosti in večkrat tudi
slabosti mu prisoja.

Kdor je krotak, mehkega in dobrega srca, ~~tisti~~ vidi tudi v Bogu predvsem dobrotnega, velikodušno odpuščajočega Očeta; kdor pa je sam strog, neusmiljen in maščevalen, tistemu je tudi Bog strog in neizprosni Sodnik in Maščevalec. Kdor je mogoče ^{njaki} in oblasten, ~~tisti~~ si tudi Boga predstavlja kot vzvišenega, morda kar samovoljnega Gospodarja in Zapovedovalca, ki priznava in ceni edinole brezpogojno pokorščino, ⁱⁿ ~~in~~ kdor ^{je} ~~je~~ častihlepen ter ljubi vnanji sijaj, ~~tisti~~ meni, da tudi Bogu najbolje služimo z vnanjo častjo in vnanjim bleskom. Kdor gori za resnico in pravico, tistemu je tudi Bog nepomirljiv nasprotnik vsakršne neokristianstvi, kaj še laži in krivice, tudi tedaj, ko se jima navidez ni mogoče izogniti; kdor pa je sam zvijačen in goljufiv, meni, da je mogoče zaradi dobrega namena tudi Bogu služiti z neresnico zvijačo in goljufijo, morda celo z nasiljem in krivico.

Tako je torej v ^{predvsem} resnici ~~le~~ naš subjektivni, počlovečini

Bog, čigar podobo nosimo vsak v svoji duši, je ~~le on~~^{čisto}, ki vanj resnično verujemo in mu služimo.

~~Zato ni nič čudnega, če naletimo~~^{včasih} ~~vaškrat~~^{ivnu} tudi med iskreno vernimi in dobronamernimi kristjani na ~~prav neverjetno~~^{fals čudno} nekrščanske ljudi. Prepričani so, da prav ravnaajo, ~~da~~^{da} Bogu zvesto služijo, v resnici pa ~~tolikrat~~^{dotični} očitno in brez pomisleka grešijo zoper najosnovnejše zahteve zares poštenega, z ljubeznijo do Boga in bližnjega prepojenega življenja. Posebno kadar se čutijo v svojih resničnih ali tudi le namišljenih pravicah resno ogrožene, radi izgubijo sleherno merilo za to, kaj je še dovoljeno in prav.

Gotovo je to hudo napak in se ne da ~~nikdar~~^{antipati} povsem opravičiti. Vendar, če bi se ~~dovolj~~^{redki} zavedali, kako malo ~~verjetno je, da bi~~^{si smemo domisliti} ~~sami od takih in podobnih napak~~^{redko in malo} povsem izvzeti, bi druge v takih rečeh skrajno prizanesljivo sodili in se s strahom vpraševali, ali smo sami res kaj boljši od njih.

uvideli, da bi se strokovnega vidika ni možno najti primernejše fakultete za vse študente. Posamezni predavatelji našega oddelka so se izjavili glede na glavni predmet, ki ga predavajo, za naslednje fakultete:

prof. Kuhelj, prof. Avsec, prof. Vakselj, doc. Prelog - za elektro strojno fakulteto,

prof. Suklje in prof. Sajovic - za arhitektno, gradbeno-geodetsko fakulteto,

doc. Moljk (event. tudi doc. Prelog in prof. Suklje) za rudarsko-metalurško - kemijsko fakulteto.

Ker torej ni možno najti od strani študentov najbolj primerne fakultete, so člani mnenja, da bo priključitev le administrativnega pomena, zato je končno vseeno, kateri fakulteti se bo oddelak za tehnično fiziko priključil. Člani so mnenja, da je pri tem treba ozirati na poenostavitev administrativnih in lokalnih momentov.

2) V primeru takšne odločitve je potrebno še razčistiti naslednje probleme:

Oddelak vztraja na zahtevi, da se reši način sodelovanja našega oddelka z vsemi fakultetami. Oddelak je mnenja, da je nujno, da

Bog je silno natančen in strog sodnik, ki "preizkuša srca in obisti." /Njemu nič ne uide, on ničesar ne prezre. O vsem, prav o vsem, tudi o ^{naših} najbolj skritih in neznatnih mislih, željah in dejanjih ima točen pregled ter bo zahteval od njih natančen obračun, bo vse strogo presodil in vse po resničnem zasluženju poplačal ali pa kaznoval.

In vendar, kakšna sreča, da nas bo sodil in o naši končni usodi odločal vsevični in vsevedni Sodnik, ki bo ob neštetih pregrehah, s katerimi smo že žalili, upošteval tudi naše naravne slabosti in zle okoliščnosti, zaradi katerih smo tolikokrat zabredli na napačno pot! Koliko lažje nam bo pred njim, ki ve tudi za vse naše dobre misli, želje in namene, kakor nam bi bilo, če bi nas sodili in o naši usodi odločali ljudje, ki nikdar nikogar zares prav ne poznajo in, ki je njihova sodba o drugih največkrat skaljena po vsakovrstnih predsodkih in pristranskem razpoloženju.

+++

Bog je čudovit umetnik. Vse, karkoli pride iz njegovih rok, mrtva snov, rastlina ali žival, je umotvor, ki ga ljudje ne moremo nikdar do dna spoznati in doumeti. Največje čudo božjega stvarstva pa je človek z neumrjočo, osebno dušo.

Vsaka prava umetnina nosi na sebi pečat umetnikovega genija, je izraz njegove osebnosti. Tako je tudi človek po svoji duši ~~izraz~~ in odsev svojega Stvarnika, je podoba Boga samega. Vendar je prav v tem velika razlika. Pri človeških umotvorih se njihova podobnost z umetnikom, ki jih je ustvaril, kaj hitro ~~razkrije~~ ^{kot} ~~že~~ okorna in utrujajoča enoličnost. Iz božjih roke pa so izšle ~~neštete~~ milijarde ljudi, ki je vsak od njih ustvarjen po božji podobi, pa bi kljub temu komaj našli dva, ki sta si vsaj vnanje tako podobna, da bi jih ne mogli ločiti. Notranje, po svoji duši pa je vsak človek povsem enkraten, svojevrsten umotvor, nekaj

svet zase. Tudi otroci istih staršev se kljub vsej vnani podobnosti notranje, po duši tako razlikujejo, da bi tujec največkrat niti ne prepoznal njihove potočnosti.

V tej čudoviti raznolikosti nešteti, po božji podobnosti ustvarjenih človeških bitij se nam Bog odkriva tako velikega umetnika, da je tudi največji človeški genij nasproti njemu komaj kakor neznatna kresnica nasproti neizmerni luči vseh sonc v vesoljstvu.

~~Bog ne zahteva od nas nič takega, kar bi presežalo naše moči, ^{celo} ~~ali~~ kar bi nam bilo v škodo. Tudi največje žrtve, ki nam jih kdaj nalaga, so nam končno le v blago in sračo. Vse drugače pa je pri ljudeh. Ti največkrat ne poznajo v svojih zahtevah do nas nobenih meja, se nič ne menijo za to, kaj zmoremo, pa kaj je za nas res dobro in koristno ^{ter} kaj nam prinaša le težave, trpljenje in škodo.~~

~~11/1~~

+++

14/2

Bog ne zahteva od nas nič takega, kar bi presegalo
naše moči ali celo, kar bi nam bilo v škodo. Tudi največje žrtve,
ki nam jih kdaj nalaga, so nam končno le v blagor in srečo. Vse
drugače pa je pri ljudeh. Ti največkrat ne poznajo v svojih
zahtevah do nas nobenih meja, se nič ne menijo za to, kaj zmoremo
pa kaj je za nas res dobro in koristno ter kaj nam prinaša le
težave, trpljenje in škodo.

Bog nam ^{inde} ne nalaga nobenih dolžnosti brez resnične
 potrebe, samo zato, da bi kazal svojo oblast nad nami. Vse, kar
 od nas hoče in zahteva, je utemeljeno, dobro in potrebno. Bož-
 ji nauki ~~in~~ božje zapovedi so tudi vedno enaki, se nič ne spre-
 minjajo. Ljudje pa, ki menijo, da imajo nad nami kakršno koli
 oblast, so v svojih zahtevah le prevečkrat nestalni in muhasti.
 Zdaj zahtevajo od nas to, zdaj kaj drugega, morda ravno nasprot-
 nega, ne da bi pomislili, ali je vse to sploh potrebno, ~~in~~ pamet-
 no in koristno. Njihova poglavitna misel in želja je le, da uve-
 ljavijo nad nami svojo voljo, da pokažejo svojo ^{moč in} oblast nad nami.

Zato je ~~lahko~~ človeku, ki se ² Boga boji in mu skuša
 vdano služiti, ^{lahko} ~~lahko~~, težko pa je tistemu, ki se boji ljudi in
 jim hoče v vsem ustreči, se po njih ravnati. Kdor Bogu zvesto
 služi, je kljub temu svoboden, tako zelo svoboden, da vezi, ki mu
 jih Bog nalaga niti prav ne čuti, kdor pa se za Boga ne meni, ^{pa}
~~se~~ pa se po ljudeh ravna, postane nujno suženj tujih in svojih lastnih
 strasti.

7
+++

Če bi bilo Bogu tako težko ustreči, kakor ljudem, bi le malokdo prišel v nebesa. Pa še tisti, ki bi prišli vanje po človeški volji, bi tega največkrat ne bili vredni.

+++

Bog hoče, naj bi ga ljudje posnemali, mu postajali vedno bolj podobni. Tudi ^{Gndje} ~~človek~~ želi vplivati na druge in jih sebi priličiti. Razlika je le v tem, da pomeni posnemanje Boga rast v popolnosti, priličevanje ljudem pa je le prevečkrat zvezano z nazadovanjem in ~~pohajšanjem~~ ter vodi v greh in nesrečo.

+++

Ljudje si Boga zelo radi počlovečimo. ^o ~~Krčen je kdo sam,~~ ~~kakršne poteze prevladujejo v njegovem značaju,~~ tako si navadno tudi Boga predstavlja, tak^{3ne} ~~lastnosti in večkrat tudi slabosti mu prisojajo.~~

Krščanstvo je kljub doždevni odmaknjenosti od vsak-
 danjega življenja, njegovih potreb in zahtev strogo realistično,
 tako da se glede tega ne more z njim meriti nobena druga religija
 in noben drug svetovni nazor. Ne samo, da se njegovi najbolj ^{svobodni} ~~znanstveni~~
~~znanstveni~~ nauki in zapovedi, ki se na prvi pogled zde povsem nere-
 alni in praktično neizvedljivi, če jih nekoliko bliže pogledaš,
 pokažejo kot edino prava in uspešna življenjska modrost. Reli-
 zem krščanstva se kaže zlasti tudi v tem, ker si predstavlja člo-
 veka zares takega, kakršen je, ~~ker~~ si ga nič ni olepšuje in ^{ga nič ne} ~~idealizira~~
 idealizira. Hkrati ko mu postavlja za cilj najvišji ideal bogopodobno-
 sti, ga stalno spominja njegovih slabosti in napak ter ga svati
 pred skušnjavami in padcem. ~~Vedno znova ga opozarja,~~ ^{ga} naj se ne za-
 naša samo na svoje lastne moči, marveč naj išče poglavitno oporo
 za duhovno rast in napredek v molitvi in milosti, ^{Zato ga vedno znova vabi k} ~~katere mu s svo-~~
^{s katerimi mu} ~~jimi~~ zakramenti ^(pohleba milosti) posreduje, ter ga tako dviga iz globin navadnega

v navidez

živalskega životarjenja ~~xxxxxxxxxxxxxxxx~~ nedosežne viša-
ve² najčistejš¹ ljubeznij¹ prepojenega, ~~in~~ radovoljne odpovedi in
žrtev bogatega svetniškega življenja.

30
+++

17
* Katoličani se od nekdaj radi sklicujemo na svoja večna
~~na svoja večna veljavna krščanska načela~~ - in ne po krivici.
Samo tega bi ne smeli nikdar prezreti, da načela, tudi najlepša
in najboljša, še ne pomenijo življenja po njih. Zelo pogosto se *namreč*
zgodí, da so nam načela le kakor vabljivi in varljivi reklamni
napisi in označbe na lepo zavitem pa slabem blagu.

Tudi načelnost, ki je med katoličani brez dvoma zelo
potrebna, ne poveč sama na sebi dovolj. Biti načelen pomeni, dos-
ledno ravnati po ~~določilih načel~~ *temeljnih pravilih*. Zopet pa je največ odvisno
od tega, kakšna so ta ~~načela~~ *pravila* in zlasti tudi, iz kakšnega duha
se po njih ravnamo. Kdor je le zaradi načelnosti načelen, je komaj
kaj boljši, večkrat je celo slabši od tistega, ki zaradi premale
načelnosti tu in tam omaga, v glavnem pa vendarle iz pravega
duha, zaradi dobre stvari same, prav ravna.

*Mnogi dobri kristajni in katoličani se ~~danes upravičeno~~ vznemirjajo in tožijo zaradi modernih brezbožniških gibanj, ter kličejo na odpor proti nji. Samo po sebi je to brez dvom-
~~lepe~~, dobro in potrebno; zakaj nevarnost, ki preti s te strani, je resna in primerna obramba proti njej nujno potrebna.

Vendar bi storili veliko napako, če bi pri tem, ko se borimo proti odkritemu brezboštvo, ki ljudi večinoma bolj odbija zvestno in izrazito, ~~na~~ ^{pač} prikrito, kot pa privlači, pozabili na drugo, sicer mnogo manj ~~xxxxxxxxxxxx~~
~~xxxxxxxxxxxx~~, ⁱⁿ prav zaradi tega posebno nevarno obliko brezboš-
tva. To je brezboštvo, ki se kaže v tistem ~~zlovoljo~~ ^{tol. kokrah} drznem in cinič-
nem prevračanju božje resnice in pravice, ki se ~~opazamo~~ ^{čes} ~~danes~~ vse-
vprek, v vsem javnem življenju in njegovih glasilih, domala vseh
struj in skupin.

Ta in oni bo kajpak usovarjal, in spraševal, kaj ima
to opraviti z brezboštvom, ko gre očitno le za navadne človeške

slabosti in napake, pa ^{naj} si bo⁷do še tako obžalovanja vredne. Tako mislijo, s tem se radi tolažijo tudi taki dobri kristjani in katoličani, ki so sicer zelo vn^oti za čistost in obrambo vere v Boga.

V resnici pa je ^{reš} stvar bistveno drugačna, je taka tolažba neupravičena in nevarna. Ne smemo namreč pozabiti, da je Bog poosebljena resnica in pravica. To se pravi, da pomeni zavestno, kaj šele namenoma dobro premišljeno in preračunano preziranje, zanikanje in zatiranje očitne resnice in pravice, preziranje, in zatiranje Boga samega. Če si stvari tako predložimo, in samo tako gledanje je pravilno, potem se ~~zaprano~~ v resnici ne moremo ubraniti nič, denja, ~~zaprano~~, koliko dejanskega, čeprav morda ne povsem zavestnega brezboštva je danes med nami. To brezboštvo je toliko bolj nevarno, ker se samo večkrat odeva celo v plašč borcev za dobro

mного dela in napora, preden bomo zares *spoznali* in se dobro zavedeli, da je Bog samo eden, absolutno in brezpogojno resnični in pravični, da ni poleg njega nikdar, v nikakršnih razmerah prav nobene druge, recimo oportunistične resnice in pravice, pa naj si zdi še tako praktična in koristna, da vsak, kdor to sprejme, se zanjo vnema in jo brani, s tem Boga samega zameta, se njemu upira in ga napada. Ko bi to do dna spoznali, se tega resno zavedeli, bi se mnogi med nami, v äno duše zaleti, zgrozili nad dosedanjim svojim brezbožnim početjem.

+++

V težkih časih in razmerah se rado zgodi, da zavlada tudi med drugače treznimi in dobrimi ljudmi popolna duhovna in moralna zmeda. V najboljši veri sodijo in ravnaajo, kakor da se je čednost sprevrgla v zlo, ~~in~~ zlo pa postalo čednost. Taki, ki skromno in tiha pa, ~~zares bogaboječe~~ in čednostno živijo, se jim zde za božje kraljestvo mrtvi, če mu morda ^{narideš} celo ne škodujejo in druge pohujšujejo. Nasprotno pa vidijo v drugih, bolj glasnih, ~~in~~ ^{in besednim} predrzmih odločne borec za okrepitev in utrditev božjega gospostva nad svetom, čeprav ^{morda pri tem} temeljna krščanska načela ^{najbolj ritno} ~~brezobzirno~~ gazijo in proti njim grešijo. In vendar je ^{je eno} ~~zlitno~~, da greh ostane greh, pa naj je namen, zaradi katerega se storiš in kateremu morda na videz dobro služi, še tako vzvišen in dober.

V takih zmedenih in čudnih časih, ko ~~xxxxxx~~ zdrava človeška pamet ~~xxxxxx~~ naravna, zdrava prečja ~~xxxxxx~~ človeškega ravnanja nič več ve velja, ^{je poglavitno delo} ~~preostane tistim, ki bi~~

8

106

~~resničnega kristajana, samo še ena pot, da nam se namreč ne dela~~
~~toliko skrbi zaradi tega, kje, kdaj in kako se božja oblast na~~
~~svetom pokazala in uveljavila, marveč se trudi predvsem le za~~
~~to, da bi v brezpogojni zvestobi božji resnici in pravici~~ ^{in tako}
z ~~zares~~ živo in dejavno ljubeznijo do Boga in bližnjega dobro
izpolniti svoje življenjsko nalogo. Potem lahko mirne vesti pre-
pusti poglavitno skrb za to, kje, kdaj in kako se bo božja oblast
nad svetom na ⁱⁿ naj vidno pokazala in uveljavila, ^{božji} ~~Bogu in njegovi~~
za nas ^{gledu} nedoumljivi Previdnosti.

kljub mnogim nad farišomom,

Dr. ...
... 23

se vedno

nagibljuje
k misli,

... j ...
... to ...
... pr ...

* V naših dneh, ko se sila in nasilje v družabnem življenju tako visoko cenita in obožujeta, se tudi mnogi kristjani in katoličani izgubili merilo, kaj je zares dobro in prav. Nekateri že kar mislijo, da je prišel čas, ko se da kraljestvo Kristusovo na zemlji najbolj uspešno braniti, utrjevati in tudi razširjati z vnanjimi, organizatoričnimi in oblastvenimi sredstvi in pomočki, v skrajnem primeru tudi s silo, morda celo z nasiljem. Pri vsem tem pa se niti ne zavedajo, da je sleherna misel na kaj takega nekrščanska in blodna, pa hkrati vprav usodno brezupna.

Nekrščanska in blodna je vsaka taka misel zato, ker ponižuje Kristusovo vero in Cerkev na stopnjo navadne človeške ustanove, ki se mora zaradi svoje svetnosti nujno opirati predvsem na vnanji red in silo.

Gotovo, tudi kristjani in katoličani se smemo, časih celo moramo proti laži, krivici in nasilju s silo braniti. Tudi za krščanstvo in njegovo Cerkev ima organizacija, vnanji red in oblast veliko važnost. Toda kljub vsemu temu sta krščanstvo in njegova Cerkev po svojem najglobljem bistvu visoko vzvišena nad vse, kar je zgolj svetnega in minljivega. Zato se njuna prava veljava in moč pričanja prav za prav šele tam, kjer se stvarno nehuje vpliv vnanjih sredstev in pomočkov, kamor ne seže vnanja sila in nasilje.

Pravi kristjan in katoličan ni tisti, ki se samo zaradi vnanjih razlogov, iz strahu pred svetnimi posledicami izogiblje laži in krivici, sploh vsemu, kar je nedovoljenega in kaznjivega; to je šele tisti, ki se trudi, da bi tudi tedaj prav živel in ravnal, ko ga vnanji ukazi in vnanja sila ne morejo doseči. Samo kdor se brez ozira na vnanje okolnosti in razmere vedno in povsod z vsem srcem, v vseh svojih, tudi najbolj skritih mislih in dejanjih zvesto trudi, da bi izpolnil voljo Gospoda, je zares vreden krščanskega imena.

Enostransko zanašanje na vnanja, svetna sredstva in pomočke, zlasti še na oblastveno silo, je samo izraz in dokaz pomanjkanja vere in zaupanja v idejno in moralno silo krščanstva. Kdor si je zares v polni meri svest prave notranje veličine krščanstva, bo tako ravnanje odklanjal, bo le z obžalovanjem gledal na vsak poskus delati na tak način za kraljestvo Kristusovo na zemlji.

Usodno brezupno pa je tako mišljenje in početje, ker nas nujno zavaja v boj »brez upa zmage«. Res, Kristus ni prinesel na svet miru, ampak meč. Vendar gorje tistemu, ki bi prezrl Kristusove besede Petru na Oljski gori: »Vtakni meč v nožnico!«, in bi hotel predvsem z vnanjimi, morda celo nasilnimi sredstvi delati za Kristusa in njegovo Cerkev.

V takem vnanjem delu in boju sme namreč računati na zmago samo tisti, ki ni le močnejši, marveč je od vsega začetka trdno odločen, da se ne bo ustrašil prav nobenih, tudi ne najbolj nasilnih in krutih sredstev. Ravno tega pa kristjani in katoličani ne moremo in ne smemo storiti. Če ne bi bilo nobenih drugih ovir, »horror sanguinis«, to je strah pred prelivanjem človeške krvi, je zapreka, pred katero resničen kristjan in katoličan v vnanjem boju za pravice Kristusa in njegove Cerkve nujno omaga.

Vse drugače pa je v pravem duhovnem delu in boju za uveljavljenje Kristusovih nauk in zapovedi. Nasproti duhovnim in zlasti še moralnim silam krščanstva so njegovi nasprotniki, tudi največji in najspodobnejši, dejansko brez moči. Tu, v tem orožju smo kristjani in katoličani — seveda, če smo res vredni tega imena — nezmagljivi.

Če se je kdaj zdelo, da temu ni tako, da se zmaga nagiblje na drugo, nasprotno stran, tedaj se je to zgodilo samo radi tega, ker nismo umeli ali pa nismo zares dovolj hoteli dati duhovnim in moralnim naukom in zapovedim krščanstva prave življenjske oblike in dejavne moči. Če bi to storili, bi se nam na tem področju ne bi bilo treba bati prav nobenega nasprotnika. Kdo nas more v resničnosti, pravičnosti in zlasti še v ljubezni prekositi in premagati, če sami tega nočemo in ne dopustimo!

Tega spoznanja in te zavesti potrebujemo danes kristjani in katoličani še bolj kot vnanje strumnosti in odločnosti. Zakaj, če bi imeli dovolj tega, ne bi v strahu za krščanstvo in njegovo Cerkev nikdar iskali rešitve v uporabi dvomljivih tehničnih pomočkov, s kakršnimi nasprotniki obvladujejo svet. Na mesto tega bi šli z živim ognjem čiste krščanske resnice, pravice in ljubezni brez strahu in veselo v zmagovit boj.

+++

*Moderni kristjani in katoličani se večkrat navdušujejo za večjo odločnost in udarnost, kakor da je to najbolj primerno, morda kar edino zares uspešno sredstvo za obrambo in uveljavljanje kraljestva Kristusovega v današnjem svetu.

Gotovo: V sedanjih zmedenih in nasilnih časih je nujno potrebno, da postanejo tudi kristjani in katoličani bolj odločni in neustraženi, kot so bili povečini v prejšnjih mirnih in urejenih razmerah. O tem bi bilo odveč govoriti in to dokazovati.

Drugače pa je udarnostjo. Ta nima sama na sebi nič tipično krščanskega, nič takega, na kar bi se mogli kot kristjani in katoličani posebej sklicevati ali bi smeli biti na to celo ponosni. O udarnem ravnanju je samo po sebi gotovo samo to, da povzroči tistemu, kogar zadane, telesno ali duševno bol in večkrat tudi materialno škodo. Kakšne pa so njegove nadaljne in

končne posledice, kakšen je njegov končni učinek, pričakovan ali nepričakovan, dober ali slab, to je odvisno od najrazličnejših osebnih in vnanjih okolišnosti udarnika in udarjenca.

Zelo bi se torej motil, kdor bi mislil, da je udarnost že sama po sebi dobra, ali da so udarni kristjani in katoličani že samo zaradi svoje udarnosti boljši od neudarnih. Gotovo je samo to: Kolikor bolj udaren je kdo, kolikor bolj udarno nastopa, toliko več nevarnosti je, da s takim početjem le drugim krivico dela, dobra stvar pa škoduje.

28

Ena največjih napak naše dobe je, da prisojamo vsakovrstnim tehničnim, urejajočim ukrepom več veljave kot pravemu stvarilnemu delu.

Tudi med kristjani in katoličani je danes mnogo takih, ki vidijo najboljše jamstvo za moč in bodočnost krščanstva v strogo določenih, do vseh podrobnosti predpisanih oblikah, omalovažujejo pa, tu in tam morda celo prezirajo in ovirajo pravo duhovno delo za živo rast, notranjo izpopolnitev in okrepitev našega, človeškega krščanstva.

In vendar je to vprav usodna zmota in napaka. Red, organizacija in disciplina, vse to je kajpak tudi krščanstvu in njegovi Cerkvi nujno potrebno — toda pravo veljavo more imeti šele med živimi, resničnimi kristjani in katoličani. Kjer teh ni, jih tudi noben vnanji red, nobena vnanja ureditev in disciplina ne morejo ustvariti. Zares živi in življenja zmožni udje krščanske vere in Cerkve pa lahko zrasedo in se razvijejo edinole iz notranje, duhovne moči, iz globoke vere in živega hrepenenja po Bogu.

Zato bi morali svoje sile najprej in najbolj tu zastaviti.

naše dobe 10

* Mnogi dobri, osebno morda najboljše kristjani in katoličani so v sedanjih izrednih razmerah močno preplašeni in malodušni. Povsod vidijo le nevarnosti usodnih zmot in zablod, pa bi radi, da bi vsi hodili samo po varnih, izhojenih potih in bi se, kolikor le mogoče, skrbno izogibali vseh kočljivih in dvomljivih problemov in vprašanj našega časa.

Gotovo so različne nevarnosti, ki ogražajo pravovernost sodobnih kristjanov in katoličanov, izredno velike. Zato je tudi skrb za primerno opreznost v teh rečeh danes brez dvoma upravičena in dobra.

Vendar bi se silno motil, kdor bi mislil, da že zadostuje, če se znamo najbolj kočljivim in dvomljivim problemom našega časa skrbno izogibati in se jim spretno izmikati. Ne, na ta način ne bi mogli kristjani in katoličani nikdar dobro izpolniti svoje življenjske naloge; prav gotovo pa danes ne moremo tega tako storiti.

Kakor v osebнем, tako se tudi v družabnem življenju ne more nihče od nas odtegniti slehernim nevarnostim in slehernemu riziku. Nasprotno, če ne bomo vprav najtežjih, najbolj aktualnih, pa naj si bo še tako kočljivih, dvomljivih in nevarnih vprašanj našega časa mi sami po svoje vsaj kolikor toliko krščansko rešili, bodo to storili drugi mimo in preko nas, hočem reči, mimo in preko krščanskih življenjskih nauk in načel. Posledica tega pa bo nova, še večja zmeda in nevarnost, kot je ta, ki danes v nji živimo, in ki smo jo s svojo nedelavnostjo in nesposobnostjo v zelo veliki meri sami zakrivali.

* Največji nesmisel je, če se kristjani in katoličani bojijo svobode ter kličejo po njeni omejitvi in utesnitvi. Gotovo, neke omejitve in utesnitve so neizogibne in nujno potrebne. Popolnoma neurejena svoboda ~~namreč~~ sploh ni prava svoboda, je le samovolja in nasilje močnejšega in oblastnejšega.

Toda v okviru teh, po naravi in bistvu pravega reda določenih meja moramo ravno kristjani in katoličani biti za kar najpopolnejšo svobodo. Edinole v svobodi se namreč lahko duhovne in moralne vrline krščanstva v svetu razširijo in uveljavijo, medtem ko nesvoboda le ovira in zadržuje njihovo prodiranje.

Gorje pa, če bi kot kristjani in katoličani hoteli z nesvobodo le kriti svojo nesposobnost in nedelavnost, zaradi katere si ne upamo in ne znamo vzdržati neovirane tekme tujih, krščanstvu sovražnih tokov. To bi namreč le razkrivalo našo slabost, nasprotnikom pa bi vlivalo pogum, da bi nas tem prej in tem bolj brezobzirno pogazili.

Ljudje se dostikrat z veliko vnemo ženejo, kakor da bi
 branili resnico in pravico, pa se dejansko, čeprav morda neveda
 in nehote, borijo le za svoj osebni prav ali celo za svoje oseb-
 ne koristi. *Tako redkokoli* *- ali pa uvelodi -*
 ne koristi. ~~Kolikokrat se~~ *zgodí*, da ~~do~~ *do* damo resničnemu krščanstvu
 nekaj svojega, potem pa to kot najvažnejše, za pravo krščansko
 življenje najbolj bistveno v ospredje postavljamo in neodjenlji-
 vo zahtevamo - čeprav gre v resnici le za zgolj naše osebne nazo-
 re in namene.

+++

* Moderni svet je poln vsakovrstnih velikih in majhnih izenačevalcev, ki bi hoteli, da bi vsi ljudje enako žustvovali in mislili, si vsi za iste cilje prizadevali in v vsem enako ravnali. Tudi med kristjani in katoličani se dobe povsod po svetu taki preprosti pa zato žal le prevečkrat toliko bolj nasilni ljudje.

V resnici pa je sleherna misel o takem duhovnem/ljudi izenačenju
~~di naivna in nekrščanska~~ *pretira in uhja naivna*

~~Naivna je ta misel, ker prvotna, naravna duhovna podobnost vsakega posameznega človeka ni delo človeškega razuma in človeških rok, marveč je božji umotvor. Da, če ne bi vsakega posameznega človeka ustvaril Bog, marveč bi bili vsi samo človeški otroci, potem bi si bili podobni, kakor so si podobni različni obrazi enega in istega umetnika. Bog pa je drugačen mojster, drugačen umetnik! Njegovi umotvori so kljub vsej sorodnosti in~~

božepodobnosti neizmerno različni.

~~Nekršćanska pa je misel o duhovnem izenačevanju lju-~~
~~di, ker prezira in ubija v človeku prav tisto, v čemer je njego-~~
 va notranja vrednost - njegovo osebnost. *Se pravi je, da ni,*
 re izenačiti s kom drugim, razen za ceno tistih svojih lastnosti
 in sposobnosti, ki se po njih od njega razlikuje in tudi odli-
 kuje. Samo Bogu se lahko vsi približujemo ter se na ta način
 z njim "izenačujemo", ne da bi morali katero koli osebno vrtilino
 zatajiti in zatreti. Sleherno izenačevanje med ljudmi pa vodi
 nujno do tega, da se prav najboljše, najvišje in ~~najprej~~
 najodličnejše lastnosti, sile in sposobnosti posameznih ljudi
 zatirajo in tlačijo, da se v njih ubija tisto, kar jih najbolj
 dviga, jih najbolj približuje Bogu.

* ~~Barica je, da sloni~~ ^{sloni} ~~✓~~ ves duhovni in materialni napredek človeštva ^{na} individualnem, osebnostnem oblikovanju in izpopolnjevanju poedincev, torej na njihovi neenakosti, diferencialciji. Kolikor više se je kdo po svoji telesni moči in spretnosti, po svoji razumnosti in znanju, po svoji resničnosti in pravičnosti, ali v kateri koli drugi plemeniti osebni ^{osebni} lastnosti in sposobnosti povzpел, kolikor bolj se je po tem odločil in odličil od drugih ljudi, toliko več lahko prispeva h kulturnemu, moralnemu in tudi materialnemu razvoju in napredku človeštva.

Iz tega pa sledi, da vodi in mora voditi sleherno izenačevanje ljudi, sploh sleherno zmanjševanje njihovih osebnostnih razlik v kulturni, moralno in tudi materialno nazadovanje in propadanje človeštva. Popolno izenačenje vseh ljudi, ki nekateri o njem sanjajo, bi pomenilo popolno ponižanje človeškega radu na stopnjo telesno, umsko in moralno najmanj razvite in tudi gospo-

gasrko najbolj zeostale ljudske plasti. Zares enaki smo lahko samo v maloti, ki je vsem skupna, ne pa v odlikah, ki iščijo le nekatere .

+++

* Vsak človek je po svoji telesni in še prav posebno po svoji duhovni, umski in moralni strukturi samesvoje bitje, svet zase. Vsak ima svojo posebno življenjsko in zlasti še posebno družabno vlogo in nalogo, ki jo lahko zares dobro izpolni edinele n svoj osebnostni , samo njemu svojski način.

Komur je n.pr. dano, da z intuitivnim gledanjem umetnika razkriva najbolj neprodorne tajne človeškega življenja, sedanjega in bodočega, ne bo tratil svojih sil v vsakdanjem razumarskem, kaj šele zaolj tehničnem, gospodarskem ali organizatoričnem delu - prav kakor se tisti, ki ima predvsem razumske, tehnične, gospodarske ali organizatorične sposobnosti , ne bo loteval umetniških nalog in problemov.

Prav tako hito, ki'

~~27/1~~

35

~~Komur je dano, da~~ s prodornim duhom ločuje resnico

od zmote in pravico od krivice, ne bo brez premisleka sprejemal tujih nazorov in nauk, marveč jih bo kritično presojal in, *kadar jo* treba, popravljaj in tudi sam druge učil; tisti pa, ki sam ne vidi globlje v bistvo reči in njihovega dogajanja, se ne bo zanašal na svoje spoznanje, marveč bo radovoljno sprejemal, kar so drugi, razboritejši ~~xx~~ in modrejši spoznali in dognali.

In komur je dano, da v zmedbi problemov, zmot in zablod modernega družabnega in zlasti še javnega življenja jasno vidi pravo pot, se ne bo slepo pokoril vodstvu lažnivih demagogov in plitvih veljakov, kakor jim slepo zaupajo in se po njih ravnaajo množice preprostih ljudi, ki sami ne vidijo in ne morejo prav vseliti, kaj je res dobro in prav ter, kaj je zgrešeno ali celo usodno.

In še: Komur je dana poleg drugih darov, tudi živa zavest odgovornosti za kulturno, gospodarsko in politično usodo svojega naroda, ne bo ob najbolj usodnih dogodkih molče stal ob strani, marveč bo povzdignil svoj glas, opozarjal na skrite nevarnosti in kazal pravo pot do boljše bodočnosti.

Samo tedaj, če se na tak način vsi ljudje pravilno vživijo vsak v svojo družabno funkcijo in vsak po svoje dobro izpolnijo svojo življenjsko vlogo, kakor je komu dana in določena po njegovih naravnih in pridobljenih lastnostih in sposobnostih - samo tedaj se bo vse družabno življenje plodno razvijalo, raslo in izpopolnjevalo, samo tedaj bomo lahko z zaupanjem gledali v bodočnost.

+++

na Boga. Človek pa, ki ve, kako bedno, nevarno in negotovo je življenje na zemlji, bi moral brez vere v Boga in brez zaupanja v njegovo vodstvo in varstvo obupati in se ugenobiti. Če tega v resnici ne stori, je to le dokaz, da o teh rečeh le malo ali nič ne razmišlja, ali pa, da njegova nevera le ni tako trdna, kakor si morda sam domišlja.

+++

Kadar nas tarejo različne težave in nadloge, beda in pomanjkanje vseh vrst, radi tožimo, češ, ali je tako življenje sploh še vredno, da ga živimo.

Samo po sebi je to ~~kajpak~~ ^{seveda} povsem naravno in razumljivo; ni pa zato nič manj zgrešeno. Kaj pa imaš od tega, če se ti dobro godi in si lahko privoščiš vse mogoče užitke? V najboljšem primeru nekaj trenutnega ugodja, kateremu pa sledi največkrat občutek grenkobe in umazanezti ali pa celo moralne krivde. Nihče pa

te zaradi tega ne ceni više, te nič bolj ne spoštuje. Raje te v srcu prezira ali pa ti sovražno zavida.

Pa ne samo to! Telesno uživanje in ugodje, nas notranje slabi, nam jemlje moč za duhovno in moralno rast, ki se človeško življenje edinole po njej bistveno loči od bednega živalskega životarjenja. Človek, ki se mu pre dobro godi, je stalno v nevarnosti, da duhovno otopi in moralno oslabi. In kolikor bolj se predaja telesnemu uživanju in ugodju, toliko bolj izgublja smisel in moč za napore in žrtve, brez katerih ne more ^{starih} nastati nič velikega, zares dobrega in lepega, kar bi imelo trajno vrednost in veljavo.

Zato tudi vidimo, kako zgodovina ljudi, ki so se ~~pre~~ odlikovali pred drugimi edinole po tem, da so nenavadno dobro živeli, dosledno prezira. V vsej nepregledni množici zgodovinskih oseb, bi komaj našli koga, čigar posebitna življenjska odlika je bila, da se je sijajno gostil, se razkošno oblačil in stanoval,

se neprestano zabaval itd. Celo največji zločinci so/našli večkrat pred zgođovino milost, da je njihovo ime ohranila, če ne druga-
če pa vsaj v svarilen zgled drugim - imena ljudi, o katerih ~~ne~~
ⁿⁱ bi vedela povedati nič drugega, kakor da se jim je izredno dobro
godilo, pa je brezobzirno prepustila popolni pozabi.

Udobno, zgolj uživanju posvečeno življenje je tako
že s tostranskega, svetnega vidika prazno in nič vredno. Še vse
bolj prazno, nič vredno in povsem zapravljeno pa je tako živ-
ljenje, če gledamo nanj kot krístjani, pö tem, kakšne sadove nam
~~nam~~ obeta za onostransko življenje. Zgođba o svetopisemskem
bogatinu in ubogem Lazarju je glede tega pač dovolj jasna in
nedvoumna.

Ravno obratno pa velja o življenju, ki je polno nadlog²
briðkosti¹, in težav, polno največjih naporov in trpljenja. Res da
tako življenje ni lahko in prijetno, da se naši človeški naravi upira.

Vendar ni zaradi tega nič manj vredno, ~~da ga živimo~~. Nasprotno, vprav tako življenje nas duhovno dviga in krepi ter nas napravi sposobne, da se z vsemi silami trudimo za višje cilje in ideale. Samo, kdor se ne straši trpljenja in žrtev, marveč jih voljno in vdano sprejema in prenaša, ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ je zmožen storiti kaj velikega in trajnega, samo tak človek lahko dobro izpolni svojo življenjsko nalogo. Zato so tudi v zgodovino prišli predvsem le ljudje, ki so veliko nesebično delali in največkrat tudi veliko trpeli. Da, kolikor več se je, ~~kdo~~ trudil in mučil, kolikor več je za svoje ideale trpel, toliko zanesljiveje je našel v zgodovini primerno mesto, toliko bolj ~~zanesljivi~~ *zanesljivi* ~~zato~~ priznavajo njegovo veličino še pozni rodovi rodovi ter se ob njegovem zgledu navdušujejo za velike ideale.

Še neprimerno večji pomen pa ima življenje, ki je polno naporov, žrtev in trpljenja, za človeka, ki se zaveda svojih

* Z moralo je nekako tako kot z denarjem. Kadar je v veljavi dvojen denar, eden dou, drugi slab, tedaj slabši denar hitro izrine dobrega iz prometa. Prav tako izpodriva slabša morala oziroma nemorala boljše, dokler je popolnoma ne izpodrine.

Razlika pa je v tem: Slab denar prevlada v prometu nad dobrim, ker se ga hoče vsak čim prej znebiti, dobrega pa skrbno pridržuje zase; slabša morala oziroma nemorala pa zmaguje, ker ljudem godi in prija, ker bi se radi znebili zaprek in ovir dobre, resnične morale.

~~7/2/10~~
70/9

Ljudje zelo radi sodimo o drugih in jih ^{večkrat} ~~čestokrat~~ tudi obsojamo. Včasih nas življenje samo s svojimi okoliščinami k temu ^{sklani} navaja in sili, še večkrat pa delamo tako brez prave potrebe kar tako iz navade in nekakšnega nagnenja k temu. In vendar, če bi ~~se~~ kdaj le en sam dan ali tudi le nekaj ur ~~poskušati~~ resno poskušal prav vsako sodbo, ki ^{si} ~~si~~ jo v tem času o kom drugem napravil ali jo morda še komu drugemu izrazil, strogo nepristransko in zanesljivo pretehtati, ali je zares utemeljena in upravičena, bi ^{se presenčen} ~~se~~ največkrat, ^{in večinoma} ~~pre-~~ ~~senečen~~ ugotovil, kako zelo si se zmotil, kako prenačljeno, neutemeljeno in krivično si ~~si~~ sodil. Potem bi se tudi vse drugače zavedel globoke resnosti Gospodovih besed: "Ne sodite, da ne boste sojeni!"

pusta in temna je, vsa prazna, ker se njeni stanovalci zavijajo v plahte., skrivajo v svoje brloge, če imajo svoj brlog in plahto. Kdor se prikaže na ulici, gleda izpod čela plah in zlovoljen, premražen in sestradan. Sneg mu škriplje po koraki, ston pa suh in upognjen, ne pozdravi nikogar; hiti pač po žalostnem opopravku trkati na duri, prekaterimi bo dalje stal, preden bo potrkal, nego je bil vsa dolga žalostna pot. Tako je moja ulica v teh zimskih dneh. Le včasih je malo izprememebe in veselega življenja. Tyakrat namreč, kadar se gospodar naveliča

brezposelnega jetišnjaka in ga z ženo požene iz brloga. To se godi teden za tednom včasih tudi večkrat na teden. Morda so se le privadili križanju, joku psvanje kof, da si tako olajšajo in razvedre. Pusto zimsko življenje. Videl sem nekoč tako gručo. Droben, suh sneg je naletaval, tik pred Božičem je bilo.

In vse se je vršilo kakor po navadi, samo gruče se mi je zdela glasnejša in gostejša. Iz brloga so pognali Krepelko, krojača. Vsa brkljarija je bila že razmetana posnegu; ni je bilo veliko, pet grošev ni bila vredna. Ampak otroški voziček je bil vmes, kajti otroškega vozička nisem pogrešil nikoli. Če bi tisto noč romal popptnik po dolini šentflorjanski in če bi stopil k svetlemu oknu in pogledal v krčmo, bi videl, kako se je vzdignil prekanjeni dacar, obliznil vinske ustnice ter pomežiknil z brljavimi očmi. In če bi ostal radovedni popptnik še nadalje pred oknom, bi slišal, kako je govoril dacar, hinavec, po slednjo zdravico. Narahlo je potrkal s prstom ob kozarec; župa se je vzdramil ter široko odprl trudne oči. Tudi učitelj Šviligoj je stresel z glavo, kakor da bi odganjal nadležno muho. Tako je torej ločitev blizu ož bridka ločitev je izpregovoril dacar z jokavim smolastojaokavim glasom. Vsi pojdemo, vsi pojdo

Unwed

(unwed)

II.

O Tivachonberge in der Höhe des Berges
I drück' in demselben L. v. f. e. n. g. i.
~~in der~~

* Tragika nas modernih ljudi je, da ne znamo in ne moremo nič več živeti neposredno ob tega, kar si lahko vsak sam pridela in izdela, sploh kar si lahko vsak sam napravi, marveč smo vse vprek navezani drug na drugega. To je krivo, da je naše življenje postalo tako na vse strani prepletene in zamotano, da ga moremo sami le z največjim naporom svojih umskih in moralnih sil zares obvladati in dobro urejati - ali pa se moramo sprijazniti s tem da prevzamejo/vlogo v družbi le nekateri najmočnejši, najodločnejši in najbolj brezobzirni poedinci, katerim se morajo drugi v vsem brez pogojno pokoriti.

Ena največjih in najbolj usodnih slabosti modernega rodu je ravno v tem, da večinoma ne zna in si ne upa sam nositi poglavitne odgovornosti za svojo lastno usodo, marveč jo na en ali drugi način najraje prevale na različne voditelje diktatorje, katerim se suženjsko podreja. V tem je sedanji rod komaj kaj boljši od rimske drhali, o kateri je Juvenal zaničljivo dejal, da za košček kruha in cirkuške igre prodaja svojo svobodo.

Bistvo pravega reda in z njim združene socialne hierarhije ni v tem, da višji lahko nižjim samovoljno ukazujejo, ti pa jih morajo slepo ubogati. Nasprotno: Čim višje se je kdo v družbi

povzpel, tem manj sme samovoljno ravnati in tem manj ukazovati. Višjim položajem odgovarjajo pač večje dolžnosti in strožja odgovornost, večje pravice pa izvirajo šele iz dobrega in vestnega izpolnjevanja prevzetih nalog.

Kolikor bolj je torej kdo zares na pravem mestu, kolikor bolje izpolnjuje ~~sam~~ svojo vlogo, toliko manj mu je treba podrejenim zapovedovati in jih siliti, da bodo tudi oni storili svojo dolžnost.

Kdor na visokem položaju mnogo ukazuje, se mnogo na svojo oblast in avtoriteto sklicuje, razkriva s tem največkrat le svojo lastno slabost in dokazuje, da ni prav dorasel svoji nalogi.

* Sklicevanje na avtoriteto je mnogokrat samo plašč, pod katerim se skriva umska in moralna slabost človeka, ki bi hotel več veljati, kakor mu po pravici pristoji. Kaor je res kaj, kdor ima res kaj pokazati, se ne bo skliceval na svojo avtoriteto, se ne bo skrival za nikakršno avtoritarnost, marveč bi le-to ožkalnjal in se temu upiral. Njegova veljava in avtoriteta je namreč mnogo boljše utemeljena in zajaščena v njegovem znanju, njegovih delih, lastnostih in sposobnostih, skratka v njegovi osebnosti.

Kadar veliko govorimo o potrebi in pomenu avtoritete, kadar postajajo ljudje avtoritarni, tedaj je to predsem le znak in dokaz, da manjka pravih osebnosti, da manjka resničnih avtoritet.

44

x x x

* V družabnih rečeh se resnica in pravice največkrat skrivata nekje v »zlati« sredi, kjer ju lahko zaznajo in sprejmejo le bistroidni in tenkočutni ljudje. Umsko in moralno topa množica tega ne zmore. Zato se rajši oklepa različnih skrajnosti, kjer se ji v pretirano enostranski, pa toliko bolj vidni in nazorni osvetljava prikazuje, kar naj bi bilo res in prav.

Posebno v našem času, ko je zaradi silne prepletenosti in s tem združene problematike modernega družabnega in gospodarskega življenja resnica in pravica večinoma le še bolj skrita, skoraj ne more biti drugače, kakor da se ljudske množice (prijemljejo vsakovrstnih zmot in zablod ter se premetavajo iz ene skrajnosti v drugo. To je tako naravno, lahko bi rekli nujno, da tega še dolgo dolgo ne bo mogoče spremeniti.

Ali naj torej nad resnico in pravico obupamo ter se rajši oklenemo zmote in laži, nasilja in krivice?

Odgovor je očit: Tisti, ki iščejo v javnem delovanju predvsem le trenutnih, ponajveč osebnih uspehov in koristi, bodo brez pomisleka tako storili, bodo resnico in pravico zatajili, samo da sebe uveljavijo in dvignejo. Zvesti jima bodo ostali samo tisti, ki vedo in so v dno duše prepričani, da je vse, kar je resničnega in pravičnega, Boga samega. Samo ti namreč lahko doumejo, da je mogoče resnici in pravici zares iskreno in dobro služiti edinole kot ponižen in brezpogojno vdan služabnik, ne pa kot oblastnež in veljak.

* Oblasnik, ki zađuši sleherno kritiko, se zdi kakor cestni mojster, ki bi dal z javne ceste odstraniti vse kažipote, znamenja, ~~ix~~ pregraje in ograje, ki kažejo ^o v~~z~~niku, da ve tudi po neznani poti, kod in kako varno voziti. Razlika je samo v tem, da bi se na taki cesti ponesrečili in pobili le drugi ljudje, medtem ko drvi oblasnik brez kritike sam v nesrečo in prepada.

+++

* Narod, ki ne zna ali si ne upa svojih javnih zadev sam voditi in upravljati, marveč jih komur koli popolnoma prepusti in zaupa, je politično nezrel ali pa ostarel in zapisan smrti.

* Marsikdo se včasih začudeno sprašuje, kako je mogoče, da se ljudje tako spremenjajo. Še nedavno tega jih je morda slišal, kako so jim bila usta polna besedi o svobodi, demokraciji in kar je, še podobnih pridobitev modernega časa. Čez malo časa pa jih presenečen vidi med najvnetejšimi zagovorniki neomejene, nad vsakršno kritiko vzvišene avtoritarnosti, še kaže tudi nasilnosti, vsekakor pa brezpogojne discipline in poslušnosti različnim voditeljem, tudi kadar ~~---~~ ^{narod} vodijo po najbolj zgrešenih in usodnih potih.

Odkod ta nagla in čudna sprememba, odkod to, da se celo vidni in odlični ljudje, ki bi morali s svojo načelnostjo o in poštenostjo v javnem življenju drugim svetiti in jih voditi, takekorat tako rekoč ~~xxx~~ čez noč sprevržajo in prično braniti in zagovarjati, kar so prej obsojali.

Odgovor na to vprašanje ~~in tako odgovoriti tako~~ ^{leko} ~~leko~~ ^{je preprosto:} Največkrat ^u dogaja ^{leko} zaradi tega, ker nova miselnost močnejše in obsestnejše odvezuje vsakršnega ozira na to, kaj je zares dobro in prav, ker jim dovoljuje, da sebi in drugim samovoljno krájijo resnico in pravico ter v svoji oblastiželjnosti in sebičnosti druge po mili volji zaslužnjujejo.

X. III.

I desire in politics